

ABD TELEVİZYONLARINDA CİNSELLİK

Yard. Doç. Dr. Yaprak İŞÇİBAŞI*

ÖZET

Amerika Birleşik Devletleri özel televizyon kanallarının en çok olduğu ülkelerden birisidir. Amerika'da şiddet içeren yayınlar kırk yıldan, cinsellik üzerine yapılan yayınlar ise yirmi yıldan bu yana tartışılmaktadır. Öyle ki, FCC (Federal Communication Commission), FTC (Federal Trade Commission), NFD (National Federation for Decency) gibi federal resmi otoritelerin bu konulardaki denetimini yeterli görmeyen toplum kesimleri National Council of Churches, Children Now Kaiser Family Foundation ve United Methodist Women's Monitoring Project gibi sivil toplum örgütleri oluşturmuşlar ve üniversitelere araştırmalar yaptırmışlardır. Parlamentoda baskı grupları da oluşturan bu toplumsal kuruluşlar, ayrıca bu tür programların sponsoru olan firmaların mallarının boykot edilmesi gibi etkili eylemler de ortaya koymuşlardır.

Cinsellik ve şiddet içerikli yayınlar günümüzde en çok eleştiriye yol açan konular arasında yer almaktadır. Özel televizyon kanallarının en çok olduğu bir ülkedir Amerika Birleşik Devletleri. Şiddet içeren yayınlar kırk yıldan, cinsellik üzerine yapılan yayınlar ise son yirmi yıldan bu yana Amerikan kamuoyunda tartışılmakta ve yoğun bir biçimde bilimsel araştırmalara konu olmaktadır. Bu konuda federal resmi otoriteler olan FCC (Federal Communication Commission), FTC (Federal Trade Commission), NFD (National Federation for Decency)'nin şiddet ve sekse yönelik denetimini dahi yeterli görmeyen toplum kesimleri çeşitli dernek ve vakıflar kurarak "National Council of Churches" "Children Now and Kaiser Family Foundation" "United Methodist Women's Monitoring Project" gibi sivil toplum örgütleri oluşturmuşlardır. Bu sivil toplum örgütleri anne ve babalar ile beraber yayınları takibe almakta, bu konuda üniversitelerin bilimsel araştırmalarını finanse etmektedir. Araştırma sonuçlarını yayınlayarak oluşturdukları baskı grupları ile parlamento üzerinde hayli etkili olmaktadır. Bunun yanı sıra, bu konulardaki programların sponsoru olan firmaların mallarının boykot edilmesini etkili bir silah olarak kullanmaktadırlar.

1960'lı yıllara kadar Amerikan televizyon yayınlarında cinsel içerikli programlar ya da cinsellik konusu pek yer almamıştır. Cowan (1982, s. 170)'a göre TV tarihi boyunca, yayın endüstrisindeki standartlardan ve uygulamalardan

*Anadolu Üniversitesi, İletişim Bilimleri Fakültesi

sorumlu departman görevlileri “hamile” gibi sözcüklerin bile tabu olduğu ve tüm evli çiftlerin görünüşte ayrı yataklarda uyduğu, oldukça kuralcı bir TV dünyasını sürdürmüş ve korumuşlardır.

1960’lı yılların sonları ile 1970’li yıllar süresince toplumsal eleştiriler televizyon yayınlarında gösterilen şiddet üzerine odaklanmış olmasına karşın, sahne arkasında, kanal sansürcüleri ve televizyon yapımcıları programlardaki seksüel göndermelerin sınırları hakkında birbirleriyle savaş halindeydiler.

Televizyonlarda cinsellik tasvirlerinin araştırmacıların ve izleyicilerin dikkatini çekmesi 1970’li yılların başlamasıyla birlikte olmuştur. 6 Aralık 1975 tarihindeki TV Guide dergisinde yayınlanan ve bu dergi tarafından yapılmış bir ankette, katılımcıların % 58’i TV’de sekse çok yer verildiği, % 23’ü seksin şiddetten daha sakıncalı olduğu, % 28’i ise her ikisinin de sakınca yönünden eşit olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Bütün bunların yanısıra, aynı dönemde televizyonda, şiddetin aksine, seksüel içeriğin etkileri hakkındaki araştırma kanıtları az ve sonuçsuz bulunmuştur.

1975 ve 1976 yıllarındaki yayın döneminde, prime-time yayın saatleri ile ilgili bir araştırmanın (Franzblau, Sprafkin & Rubinstein, s. 164) sonuçlarına göre, en çok rastlanan sakıncalar; öpüşme, kucaklaşma, agresif dokunma ve agresif olmayan dokunmalar olarak ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada homoseksüel davranışlar, tecavüz, mahrem sayılan cinsel ilişki gibi davranışlara rastlanmadığı ancak komedi ve eğlence programlarında ise öpüşme gibi az mahrem sayılabilen davranışlarla, fiziki temasların ve imaların sıkça kullanıldığı görülmüştür. Polisiye, macera türü televizyon programları, yoğun bir agresif dokunma içerirler ancak diğer yandan fiziksel mahremiyet içeriği azlığı açısından kayda değerdirler.

Televizyon showları sık olarak agresif olmayan dokunmaları göstermekle beraber daha ılımlı ve az oranda öpüşme ve sarılma içermektedir. Bu show programlarının önemli özelliklerinden birisi de gülme efekti olmadan imaların kullanılmasıdır. Ancak, durum komedilerinde diğer program türlerinden farklı olarak daha fazla gülüş etkili imalar ve öpüşme, kucaklaşmalarla beraber agresif olmayan dokunmalar vardır. Drama programları ise daha muhafazakardırlar. Hemen hemen hiçbir seksüel ima içermemekle beraber az ya da orta sayılabilecek miktarda sarılma, öpüşme ve agresif olmayan dokunma görülmektedir (Franzblau vd., 1977, s. 169).

Durum komedileri ve TV showlarında, fiziksel mahrem davranış ve imaların çok fazla olduğu bulgusu, seksin insanların rahatsız olacağı bir konu olması ve onun mizahi bir biçimde ortaya konması gerektiğini içeren geleneksel bir düşünce yapısını desteklemektedir. Eğlence programlarında, cinselliğe ilişkin imajı veya

ince göndermeyi mizahi veya ciddi yönden yorumlamalıdır. Bu programlarda gülme efekti kullanılmıyorsa, gönderilen imajın, yorumu izleyiciye kalır. Durum komedileri dediğimiz programlarda ise gülme efektleri kullanılarak izleyicilere müstehcen ve komik bir şeyin olduğu düşündürülmektedir. Bütün bunların dışında, eğlence programları cinsellik hakkında ince mesajlar verirken, açık saldırganlık modellerini de sunmaktadırlar. Bu tür eğlence programları açık saldırganlık ve gizli cinsellik kombinasyonları, programın yetişkin izleyiciler açısından daha dikkatle izlenebilir olmasını sağlamaktadır. Ancak, örneklemlenen 4 gösteri programından üçü çocukların da, büyük olasılıkla, televizyon başında olduğu aile izleme zamanı (saat 20-23 arası) dediğimiz zaman dilimi içerisinde ve hafta sonlarında yayınlanmıştır (Franzblau vd., 1977, s. 170).

Televizyon programlarında 1977 yılında, seks konularındaki olası bir artışa karşı duyulan kaygılar ile berber kadınların basmakalıp rollerde, bilhassa da, “baştan çıkartıcı” ve “seks objeleri” olarak sunulması ve erkeklerinde agresif davranışları konusunda kamuoyunda beliren eleştirilere karşı, TV kanalları “aile izleme saati kuralı”nı kendileri gönüllü olarak kabullenmiş ve akşam prime-time saatlerinde seks ve şiddet sahneleri olan programları yayınlamamışlardır (Silverman, Sprafkin & Rubinstein. 1979, s. 33).

Franzblau ve arkadaşlarının yukarıdaki satırlarda belirttiğimiz araştırmalarını yaptıkları dönemde Michigan State Üniversitesi Telekomünikasyon Bölümünden Abel ve Fontes (1976) aynı seks etkinlikleri kategorisini kullanarak, saat 21.00’den önce kodlanmış türdeki cinsel etkinliklerin daha çok gösterildiğini saptamışlardır. Böylece, Franzblau ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırma ile çelişen bir sonuca ulaşmışlardır (aktaran Fernandez vd., 1978).

Yapılan bu araştırmaya göre, akşam prime-time (aile izleme saati) zamanı olan bazı şiddet gösterimlerinin yerini seks davranışları almıştır. Ayrıca, bu çalışmanın bir özelliği de öpüşme, sarılma ve bunlara benzer etkinlikleri içermeyip, daha çok mahrem seksüel davranışlar üzerinde durmasıdır.

1977 senesinde ABD’de, sekse yönelik bir prime-time komedisi olan “Soap”ın yayına girmesi izleyicilerin seslerini yükseltmesine neden olmuştur. Soap’ın yayına girmeden önce gösterilen tanıtım filmlerinden dolayı, bir yığın şikayet mektupları bazı toplumsal gösterilere ve ulusal kiliseler konseyi ile dini grupların başlattıkları anti-soap kampanyaları ile bazı reklam desteklerinin çekilmesine neden olmuştur. Bu nedenle de ABD topluluklarının bazıları Soap’ı yayınlamadılar bazıları ise çocuk izleyicilerin sayısını azaltmak için bir saat geç yayınladılar. Bir müddet sonra TV’nin seksüel içeriği, bazı kamu çıkar grupları ve dini örgütler tarafından inceleme altına alındı. Bu gruplardan birisi olan Ulusal Ahlak Federasyonu (NFD) “televizyonda seksin en büyük sponsorlarının” isim ve adresleri ile beraber prime-

time TV dizi ve programlarındaki seksüel göndermeleri saydı ve yayınladı. NFD'nin yaptığı araştırmanın bulguları 15 hafta boyunca "prime-time" da yayınlanan programları gözlemlene çalışmasına dayalıdır. Bu çalışmanın sonucunda "prime-time" da yayınlanan programlarda sekse ilişkin zararlı imalar tespit edilmiştir. Elde edilen bulgularıda NFD TV'nin "seks sponsorlarına" doğrudan doğruya bir baskı uygulaması için kullanmıştır (Liebert, Sprafkin & Davidson, 1982, s. 170-171).

Bir süre sonra NFD'nin bu bulguları Bakan John Hurt'un yürüttüğü ve Tennessee Joelton'daki Hıristiyan Cemaati Kilisesinin ahlaki açıdan en saldırgan TV programlarının listelenmesi ile yapılmış olan araştırma ile destek bulmuştur ki araştırmanın sonuçları şöyledir;

Ahlâk değerlerine saldıran diziler:

- 1- Dallas (Türkiye'de de yayımlandı.)
- 2- Charlie's Angels (Türkiye'de de yayımlandı.)
- 3- Soap
- 4- Three's Company
- 5- Saturday Night Live

Bakan Hurt, sponsor şirketlerindeki yetkililerin yanıtlarından tatmin olmamış ve binlerce Hıristiyan Kilisesini bu saldırgan programların sponsorluğunu üstlenen şirketlerin mallarını boykot etmeye çağırmıştır. Hedeflenmiş olan malların listesi kilise üyelerine dağıtılmıştır. Reklamcılar kaygılanmış gibi görünse de, boykotun satışları etkileyip, etkilemediği belirlenmemiştir (Liebert vd., 1982, s. 171).

Bütün bunlara rağmen yayıncılar programlarında sekse ağırlık verildiğini inkar etmişlerdir. Ancak, CBS televizyonunun bir denetçisini Newsweek'e yaptığı bir açıklamada, cinselliğin, TV programlarında şiddetin yerini aldığı söylemiştir (Newsweek, 20 February 1978, s. 54).

Greenberg, Abelman ve Neuendorf (1981, s. 3) 65 saatlik bir soap opera örneğinde seksüel göndermeleri doğrudan analiz etmişlerdir. Yapılan bu araştırmanın sonucuna göre öğleden sonra yayınlanan soap operaların prime-time'dakinden daha çok seksüel ima daha az müstehcen eylem içerdiğini belirlenmiştir. Öğleden sonra yayına giren soap operalarda sevgi dokunmaları gösterilirken, akşamları yayına giren soap operalarda cinsel ilişkiye ait göndermelerle birlikte seksüel sapkınlığa ait göndermelerde bulunmaktadır .

Amerika'da televizyon programlarında yayınlanan müstehcenlik konusunda özellikle "TV Guide" tarafından 1975, 1976, 1979 yıllarında anketler yapılmıştır (Hickey, 1975; Ryan, 1976; Callum, 1979). Bu anketlerin sonucuna göre,

derneklerin genellikle televizyon programlarında müstehcen sahnelerin yayınlanmasına karşı oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, deneklerin % 53'ü TV yayınlarında çok fazla seksüel gösterim söylemler ve imalar olduğunu belirtmişlerdir.

Ne var ki, bu araştırmalarda ilginç olan yön, deneklerin pek çoğunun bu konudaki şikayetlerine rağmen devlet sansürünü içeren kontrol mekanizmalarına karşı çıkmalarıdır.

Ailelerden gelen bu tür tepkilerin nedeni genellikle pek çok çocuğun cinselliğe ait bilgi ve tutumlarının gelişiminde televizyonun rol oynadığını düşünmeleridir. Roberts, Kline ve Gagnon (1978) 3-11 yaşları arasında çocukları olan 1400 aileyi örneklem olarak araştırma yapmışlardır ve televizyonun çocukların seksüel öğrenme kaynakları listesinde ikinci sırayı aldığı ortaya çıkmıştır. Cinsellik ile ilgili çocukların bildikleri şeylerin çoğunu televizyondan öğrendiklerini söyleyen ailelerin oranı, bu konuyla ilgili olarak edinilen bilgilerini kardeşlerinden, akranlarından, daha büyük çocuklardan, dergi ve kitaplardan sinemalardan, bir doktordan, bir okul programından, bir yetişkinden veya akrabalarından veya kiliseden öğrendiğini söyleyenlerin oranından daha çoktur.

Amerika Birleşik Devletleri'nde televizyon programlarındaki müstehcen yayınlar ile ilgili araştırma (Children Now & Kaiser Family Foundation, 1997), televizyon yayınlarındaki müstehcen seksüel mesajlar ve bu mesajların çocuklar ve aileler üzerindeki yansımalarına ilişkin toplanan veriler ve kamuoyu ile alakalı otoritelere iletilen verileri ortaya koymuştur.

Bu araştırmada, çocukların sekse ilişkin olarak aldıkları mesajlara değinilmiş, seksüel ilişkinin sonuçlarıyla beraber bu seksüel etkinliğin genç insanların yaşamında önemli olduğuna dikkat çekilmiş ve her yıl 700.000'den fazla genç kızın planlamaksızın hamile kaldığı ve milyonlarca genç insanın cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalandıkları, bunların yanı sıra 2500'den fazla gencin AIDS hastası olduğu ve en az 20000 AIDS'li yetişkinin de bu hastalıkla gençlik yıllarında tanıştıkları vurgulanmıştır.

NFD'nin (Amerikan Ulusal Ahlak Federasyonu) çocukları korumaya yönelik, 1977 yılında, içinde sömürü amaçlı seks gösterimleri ve cinsellik imaları bulunan televizyon kanallarına reklam vererek bu programlara sponsor olan firmaların mallarına karşı giriştikleri boykot eylemlerinden bu yana sivil örgütsel gücünü sadece TV yayıncıları ve sponsor olan firmaların dışında, yasa koyucularının da bu konuya karşı dikkatli olmalarını talep etmekte ve politikacılar içinde de kendilerine destek olabilecek kimseler üzerinde bir baskı yaptırımı uygulamaktadırlar (Head & Sterling, 1990; Greenberg, 1984).

Bunların bir sonucu olarak, Senatör Bob Dole Hollywood’u “aşksız, açıkça seks ve şiddeti özendirilen TV programları, filmleri ve müzikleri” yapmakla suçlamıştır. Bunun dışında Başkan Clinton’da kongre üyelerine hitaben yapmış olduğu bir konuşmada televizyonlara “sürekli, tekrarcı, akıl almaz şiddet davranışı her zaman medyamızın içine nüfuz etmektedir” sözleri ile eleştiri getirince, ayakta alkışlanmıştır (Johnson, 1995).

Televizyonlardaki cinsellik ağırlıklı yayınlara karşı yapılan bu çıkışlardan başka Amerika’daki çeşitli üniversiteler örgütler ve bazı sivil toplum örgütleri internette açmış oldukları siteler ve web sayfalarıyla, izleyicilere şikayetlerini bildirmelerini istemekte ve bu topladıkları şikayetleri, devletin yayın otoritelerine ve basına iletmektedirler.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Callum, M. (1979, May 12). What viewers love-hate about TV. TV Guide.

Children Now & Kaiser Family Foundation. Sex, kids and family hour-a three part study of sexual content on television. (Online) <http://www.dnai.com/children/media/FAMHOUR.html>.

Cowan, G. (1978). See no evil: The backstage battle over sex and violence in television. New York: Simon and Schuster.

Fernandez vd., (1978, Summer). Sexual intimacy and drug use in TV series, Journal of Communication.

Frazblau, S., Sprafkin, J. N. & Rubinstein, E. A. (1977, Spring). Sex on TV: A content analysis: Journal of Communication.

Greenberg, B. S. (1984). Life on television. USA: Ablex Publishing Corp.

Greenberg, B. S., Abelman, R. & Neuendorf, U. (1981, Summer). Sex on the soap operas: Afternoon intimacy. Journal of Communication.

Head, S. W. & Sterling, C. H. (1990). Broadcasting in America. Boston: Houghton Mifflin Cop.

Hickey, N. (1975, December 6). Does America want family viewing time? TV Guide.

Johnson, B. (1995, June 2). Pulling the plug on television's sex and violence. The Detroit News, editorial page.

Liebert, R. M., Sprafkin, J. N. & Davidson, E. S. (1982). The early window-Effects of television on children and youth. (2nd Ed.). USA: Pergaman,

Roberts, E. J., Kline, D. & Gaynon, J. (1978). Family life and sexual learning. Cambridge: Mass.

Ryan, M. (1976, June 5). Family viewing time. has it passed the test? TV Guide.

Sex and TV. (1978, February 20). Newsweek. s.54.

Silverman, L. T., Sprafkin, J. N. & Rubinstein, E. A. (1979, Winter). Physial contact and sexual behavior on prime-time TV. Journal of Communication.